ΝΟΡΒΗΓΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΘΩΜΑ ΚΡΑΓΚ

Η ΝΤΟΡΑ

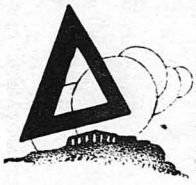

Υο στενοί μου φίλοι, κι' ἡ γυναῖκα τοῦ ἑνὸς ἀπὸ αὐτούς, χάθηκαν στὴ θάλασσα, ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια. Εἶχαν βγεῖ νὰ κάνουν ἕνα γύρο μὲ κόττερο καὶ δὲν ξαναγύρισαν. Κανεὶς δὲν μπόρεσε νὰ μάθῃ πῶς ἔγινε τὸ τραγικὸ αὐτὸ ναυάγιο. Κάποιο ἀνεξιχνίαστο μυστήριο φαινόταν νὰ τὸ σκεπάζῃ καὶ πολλὲς φῆμες κυκλοφοροῦσαν. Θέλησα λοιπὸν νὰ μάθω ὅλη τὴν ἀλήθεια καὶ ξεκίνησα μιὰ μέρα γιὰ τὸν πύργο τοῦ παντρεμένου καὶ πεθαμένου τώρα φίλου μου.

Βρῆκα ἐκεῖ τὸν γέρο Ἰάκωβο, τὸν παλαιὸ ὑπηρέτη του. Ἦταν ἐπαφιλωκτικὸς στὰ λόγια του, μὰ ὕστερα ἀπὸ πολλὲς ἐρωτήσεις, ἀποφάσισε νὰ μοῦ διηγηθῇ ὅλα ὅσα ἤξερε γιὰ τὸ θάνατο τοῦ κυρίου του.

—Νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, αὐτὸ τὸ δυστύχημα δὲν μὲ ξάφνιασε καθόλου. Τὸ περίμενα...., μοῦ εἶπε. Ὅλα πήγαιναν καλά, κύριε, ὥς τὴν ἡμέρα ποὺ φάνηκε «Ἐκείνη». Ἦταν ὤμορφη, μὲ σῶμα λεπτὸ καὶ καλοκαμωμένο, μὲ πρόσωπο ὡραῖο, μὲ μάτια καὶ στόμα ποὺ ξετρέλλαναν ὅλους ἐδωπέρα. Φερνόταν σὰν μεγάλη κυρία κι' ἔλεγαν μάλιστα ὅτι ἐκεῖ κάτω, στὴν πρωτεύουσα, ἀπ' ὅπου ἐρχόταν, συζοῦσε μ' ἕνα φίλο της, ποὺ ὕστερα τὴν παράτησε. Μόλις τὴν εἶδε ὁ κύριός μου, τὴν ἀγάπησε τρελλὰ καὶ δὲν ἄργησε νὰ τὴν παντρευτῇ. Ὁ πρῶτος χρόνος πέρασε εὐτυχισμένος. Μὰ ξαφνικὰ ἤρθε τοῦ κυρίου μου ἡ ἰδέα νὰ πᾶνε στὸ ἐξωτερικό. Ἐκείνη τοῦ ἀρνήθηκε καὶ κάποια μέρα μάλιστα τὴν ἀκούσαμε νὰ τοῦ λέῃ :

»—Γιῶργο, ἂν γίνει αὐτὸ τὸ ταξεῖδι, δὲν σοῦ ἐγγυοῦμαι γιὰ τὸν ἑαυτό μου....

»Μὰ ἐκεῖνος ἐπέμεινε καὶ στὸ τέλος τὴν ἀνάγκασε νὰ δεχθῇ. Ὅταν γύρισαν ὅμως ἦσαν ἀλλοιώτικοι. Κάτι εἶχε συμβῆ μεταξύ τους...

»Μιὰ μέρα ὁ κύριός μου ἔλαβε ἕνα γράμμα. Τὸν εἶδα νὰ χαμογελᾷ, ὅταν τὸ διάβαζε.

»—Μὰ βέβαια, εἶπε κατόπιν. Πρέπει νὰ ἔρθῃ. Θὰ περάσουμε ὡραῖα.

»Ἡ νέα κυρία ὅμως δὲν ἔβγαλε λέξι.

»Ὕστερα ἀπὸ λίγες βδομάδες, ἦρθε ὁ «Ἄλλος». Κανένας δὲν τὸν ἤξερε, μὰ τὸν συμπαθήσαμε ἀμέσως, γιατί ἦταν καλὸς κι' εὐγενικός. Ἀπ' τὴν πρώτη στιγμὴ καταλάβαμε ὅτι κάτι ὑπῆρχε μεταξὺ ἐκείνου καὶ τῆς κυρίας. Φαινόντουσαν τρομαγμένοι, ὅταν καμμιὰ φορὰ βρίσκονταν μόνοι τους. Ὁ κύριός μας ἐπίσης εἶχε γίνει πολὺ παράξενος στοὺς τρόπους. Μονάχος καὶ σκεφτικός, γυρνοῦσε ὧρες ὁλόκληρες μέσα στὸ δάσος, ἀφήνοντας τὴ γυναίκα του καὶ τὸν φίλο του μόνους.

»Τέλος, ἕνα βράδυ, γύρισε σπίτι ξαφνικά, ἐκεῖ ποὺ δὲν τὸν περίμενε κανείς. Δὲν ξέρω τί συνέβη τότε. Μὰ τὴν ἄλλη μέρα τὸ ἀπόγευμα τὸ παιδὶ τοῦ βαρκάρη ἦρθε τρέχοντας καὶ μοῦ εἶπε ὅτι οἱ κύριοι εἶχαν βγῆ μὲ κόττερο κι' ἀκόμα δὲν γύρισαν, ἂν καὶ εἶχαν περάσει πολλὲς ὧρες. Ἀπὸ τὸν ἴδιον ἔμαθα ὅτι ὁ κύριος Γιῶργος τοῦ ζήτησε τὴ βάρκα γιὰ ἕνα γύρο. Ἡ κυρία καὶ ὁ ἄλλος δὲν εἶχαν ὄρεξι νὰ πᾶνε, μὰ ὁ κύριος ἐπέμεινε μὲ τὸ συνηθισμένο του χαμόγελο καὶ στὸ τέλος ἔφυγαν.

»Ἔφυγαν, ἀλλὰ δὲν ἐπέστρεψαν. Πῶς ἔγινε τὸ κακό ; Δὲν εἶνε δύσκολο νὰ τὸ καταλάβουμε. Τί περιμένεις ἀπὸ ἕναν ἀπελπισμένο ;»

Αὐτὰ μονάχα κατάφερα νὰ μάθω γιὰ τὸ δυστύχημα ἀπὸ τὸν γέρο ὑπηρέτη. Μὰ ὅταν ἔφυγα ἀπὸ τὸν πύργο καὶ γύρισα στὸ σπίτι μου, ὕστερα ἀπὸ μηνῶν ἀπουσία, βρῆκα ἐκεῖ ἕνα γράμμα ἀπὸ τὸν δεύτερο φίλο μου, ποὺ ὁ γέρο Ἰάκωβος τὸν ὠνόμαζε ὁ «Ἄλλος». Τὸ εἶχε γράψει λίγο πρὶν ἀπ' τὸ θάνατό του.

«Ἤρθα νὰ ἐπισκεφθῶ, μοῦ ἔγραφε, τὸν παλιό μας φίλο, τὸν Γιῶργο, ἐδῶ στὸν πύργο του. Μὰ πρέπει νὰ σοῦ ὁμολογήσω ὅτι τίποτε δὲν μπορῶ νὰ νοιώσω ἀπὸ τὴν ἠρεμία τῆς ἐξοχῆς. Τόσο ἡ ψυχή μου τυραννιέται... Γι' αὐτὸ αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ σοῦ γράψω.

»Δὲν ξέρω ἂν σοῦ μίλησα ποτὲ γιὰ τὴν Ντόρα. Ἔμενε πρόπερσυ στὴν πρωτεύουσα μὲ κάποιους συγγενεῖς της. Τὴν γνώρισα γιὰ πρώτη φορὰ σ' ἕνα πάρκο, μαζὺ μὲ μερικὲς φιλενάδες της, κι' ἕνα παράξενο αἴσθημα γέμισε τὴν καρδιά μου ἀπ' τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ τὴν εἶδα. Ἦταν ξανθή, μὲ πρόσωπο ὠχρό, μὲ χείλη δροσερά. Ἀκόμα θυμᾶμαι τὸ χαμόγελό της καὶ τὴ λεπτὴ σιλουέττα της, μὲ τὶς ἁπαλὲς γραμμές της.

»Ἀπὸ τότε τὴν συνάντησα πολλὲς φορές. Συχνὰ κάναμε μακρυνοὺς περιπάτους μαζύ, σὲ δρόμους ἐρημικούς, ὥσπου ἦρθε τὸ καλοκαῖρι. Ὅλοι οἱ φίλοι μας εἶχαν φύγει καὶ μᾶς εἶχαν ἀφήσει μόνους. Τότε ἀκριβῶς ἔτυχε νὰ πιάσω ἕνα παληὸ σπίτι, σὲ μιὰ ἀπομακρυσμένη συνοικία. Λέγανε ὅτι τὸ σπίτι αὐτὸ ἦταν στοιχειωμένο. Τὴ νύχτα ἄκουγα, πράγματι, βήματα στοὺς διαδρόμους καὶ κάτι περίεργους κρότους, πίσω ἀπ' τοὺς τοίχους. Εἶπα στὴ Ντόρα νὰ ἔρθῃ καμμιὰ μέρα ν' ἀκούσῃ κι' αὐτὴ τοὺς κρότους, ποὺ ἔκαναν τὰ φαντάσματα. Δέχτηκε, γελῶντας μὲ δυσπιστία.

»Καὶ ἦρθε. Ἤμαστε μόνοι μέσα στὸ παληὸ στοιχειωμένο σπίτι. Μεθυσμένοι ἀπὸ τὸ κρασί, ποὺ ἤπιαμε, γνωρίσαμε ἐκεῖ, γιὰ πρώτη φορά, καὶ τὸ πρῶτο ἐρωτικό μας μεθύσι. Ἡ Ντόρα ἔγινε δική μου. Ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ βράδυ ζήσαμε μαζύ, παραοομένοι στὸν ἔρωτά μας, χωρὶς ποτὲ καμμιὰ ἄλλη σκέψι νὰ μᾶς ἀπασχολῇ. Μὰ ἦρθε ἡ μέρα τοῦ χωρισμοῦ. Ἔπρεπε νὰ πάω στὸ Βερολῖνο, γιὰ νὰ τελειώσω τὶς σπουδές μου. Ἔφυγα, λοιπόν, μὲ τὴν ἀνάμνησι πάντα ζωντανὴ τῆς περασμένης εὐτυχίας μας. Ἀλληλογραφούσαμε γιὰ κάμποσο καιρό, κάνοντας χίλια σχέδια γιὰ τὴν προσεχῆ μας συνάντησι, τὸν ἄλλο χρόνο. Ὕστερα τὰ γράμματα ἀραίωσαν καὶ τέλος δεν μοῦ ἔμεινε ἀπὸ τὴν Ντόρα, παρὰ μιὰ γλυκειὰ ἀνάμνησι...

»Ἀπὸ ἕνα φίλο μου ἔμαθα κατόπιν ὅτι ἡ Ντόρα εἶχε φύγει κι' ἐκείνη στὸ ἐξωτερικό. Μὰ δὲν μποροῦσα νὰ τὴν ξεχάσω. Ἕνα βράδυ, ἐνῶ βρισκόμουν στὸ σπίτι μου, στὸ Βερολῖνο, ἄκουσα νὰ χτυποῦν τὴν πόρτα. Μόλις ἀνοιξα, εἶδα μπρός μου τὸν παληό μου φίλο, τὸν Γιῶργο, μαζὺ μὲ τὴν Ντόρα, κι' ἄκουσα σαστισμένος τὸν φίλο μου νὰ λέῃ :

»—Θὰ γνωρίζεσθε, βέβαια. Ἡ Ντόρα, ἡ γυναῖκα μου. Δὲν εἴχαμε βρῆ τὴν διεύθυνσί σου καὶ δὲν μπορέσαμε νὰ σοῦ ἀναγγείλουμε τὸ γάμο μας. Εἴμαστε περαστικοὶ ἀπὸ τὸ Βερολῖνο κι' ἤρθαμε νὰ σὲ δοῦμε. Θέλεις νὰ πᾶμε τὸ βράδυ στὸ θέατρο μαζύ ;

»Ἔτσι ξαναβρῆκα τὴν Ντόρα. Δὲν εἶχε ἀλλάξει καθόλου. Καὶ μοῦ φαινόταν πὼς μποροῦσα πάλι νὰ τὴν τραβήξω στὴν ἀγκαλιά μου. Μὰ τώρα κάποιος ἄλλος ἦταν ἀνάμεσά μας... Δὲν μοῦ ἀνῆκε πειά... Κι' ἀπ' αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἡ ψυχή μου δὲν βρῆκε πουθενὰ ἡσυχία. Τὸ ἴδιο βράδυ, στὸ θέατρο, γιὰ μιὰ στιγμὴ ὁ Γιῶργος βγῆκε ἔξω. Μείναμε μόνοι, ἐγὼ καὶ ἡ Ντόρα.

»—Ἦταν μιὰ πραγματικὴ ἔκπληξι γιὰ μένα, τῆς εἶπα, νὰ ἔρθετε νὰ μὲ βρῆτε... Δὲν μὲ ξέχασες λοιπόν ;

»Τότε ἡ Ντόρα σήκωσε τὰ μάτια της καὶ μὲ κύτταξε καλὰ - καλά. Ποτέ μου δὲν εἶδα μάτια τόσο βαθειά. Κατάλαβα πὼς ἦταν πάλι δική μου, σὰν καὶ πρῶτα. Ἕνας ἀμέτρητος πόνος μὲ κυρίευε, ἐν τούτοις, ὅταν σκεφτόμουν τὸν φίλο μου. Μὰ ὁ ἔρωτας ἐνίκησε τὴ φιλία. Καὶ τότε μοῦ ἦρθε κάτι σὰν λύσσα, στὴ σκέψι ὅτι ἡ γυναῖκα ποὺ ἀγαποῦσα ἀνῆκε σ' ἐκεῖνον. Κατάλαβα ὅτι γνώριζε τὶς παληές μας σχέσεις. Μὰ τότε, γιατί ἦρθε νὰ μὲ βρῆ ; Μήπως ἤθελε νὰ μετρηθῆ μαζύ μου ; Ἀπὸ τότε εἶδα πολλὲς φορὲς στὸ σπίτι μου τὴν Ντόρα μαζὺ μὲ τὸν ἄνδρα της. Καὶ κάθε φορὰ τὸ μῖσος μου γιὰ τὸν Γιῶργο γινόταν πιὸ δυνατό. Μὰ τὶς περισσότερες φορὲς αὐτὲς ἡ ἐπισκέψεις μ' ἔρριχναν σὲ μιὰ ἀπέραντη μελαγχολία. Ἔνοιωθα τὸν ἑαυτό μου ἐκμηδενισμένο.

»Κατόπιν ὁ Γιῶργος κι' ἡ Ντόρα ἔφυγαν. Ἔζησα τρεῖς μῆνες μέσα σὲ πόθους καὶ ὄνειρα ἀπραγματοποίητα. Ἀρχισα νὰ φοβοῦμαι γιὰ τὸν ἑαυτό μου. Καὶ τότε πῆρα μιὰ τρελλὴ ἀπόφασι : Ἔγραψα στὸ Γιῶργο ὅτι ἤθελα νὰ περάσω λίγον καιρὸ στὸν πύργο του. Μοῦ ἀπάντησε ἀμέσως ὅτι μὲ περιμένει μὲ εὐχαρίστησι.

»Καὶ τώρα εἶμαι ἀνάμεσά τους. Νοιώθω τὸν ἑαυτό μου ἀνίσχυρο, κάτω ἀπ' τὴν ἀπειλὴ τῆς ἀδυσώπητης Μοίρας. Εἶνε μέρες, ποὺ ἕνας ἀόριστος φόβος μᾶς κυριεύει, ἐμένα καὶ τὴ Ντόρα. Μὰ τώρα ὁ φόβος μας πέρασε. Ζοῦμε τριγυρισμένοι ἀπὸ μιὰ πυκνὴ ὁμίχλη. Δὲν ξέρουμε τί μᾶς περιμένει αὔριο. Αὐτὸ εἶνε ἡ εὐτυχία ; Δὲν ξέρω. Ἡ στάσις τοῦ Γιώργου, ἡ μυστικές του σκέψεις, μᾶς εἶνε τελείως ἀδιάφορες. Δὲν ξέρω πῶς θὰ τελειώσουν ὅλα αὐτά, μὰ ξέρω πὼς τὴν ἀγαπῶ. Δὲν μοιάζει τώρα καθόλου μὲ τὴν παληὰ Ντόρα, μ' ἐκείνη ποὺ ἐρχόταν ἀκτινοβολῶντας ἀπὸ χαρὰ καὶ ζωή, στὸ παληό μου σπίτι. Εἶνε πάντα ὤμορφη, ὅπως καὶ τότε, μὰ τώρα τὸ βλέμμα της εἶνε πιὸ βαθύ, τὸ χαμόγελό της ἔχει κά-

ΤΑ ΦΛΕΓΟΝΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΕ Ο ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΣ ΕΛΛΗΝ ΠΟΙΗΤΗΣ;

(Τί ἀπαντοῦν οἱ Ι. Γρυπάρης, Ζ. Παπαντωνίου, Παν. Συνοδινός, Γιάν. Καμπύσης καὶ Ἰω. Καμπούρογλους.)

Ε'.

Ὁ ποιητὴς κ. Ι. ΓΡΥΠΑΡΗΣ ἀπάντησεν ὡς ἑξῆς :

«Φίλε κύριε,

»Πιστεύω νὰ εὑρίσκωμαι εἰς τὸ βάθος τῆς ἰδέας σας, ἐὰν ἐν πρώτοις ἐκφράσω τὴν ἀμφιβολίαν μου περὶ τῆς σοβαρότητος, τὴν ὁποίαν θ' ἀποδίδετε εἰς τὴν φιλολογικήν σας αὐτὴν «ψηφοφορίαν». Ὅταν ἅπαξ μείνομεν σύμφωνοι ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου, δὲν θὰ δυσκολευθῶ πολὺ ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν ἐρώτησίν σας. Μόνον, παρωδῶν τὴν γνωστὴν ἱστορίαν τῶν ἀριστείων τῶν Σαλαμινομάχων, θὰ δώσω ἀνεπιφυλάκτως μίαν δευτέραν μου ψῆφον ὑπὲρ τοῦ ποιητοῦ τῶν «Πατρίδων» καὶ τοῦ «Τάφου», ἀφοῦ ἔχω τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ οἱ λοιποὶ συνάδελφοί μου, μὲ τὴν αὐτὴν ἢ οἱανδήποτε ἄλλην insinuation, θὰ διαφύγουσι τὸν μεταξὺ τῆς μετριοφροσύνης καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ των σκόπελον...

Σίφνος **Ι. Ν. Γρυπάρης»**

* * *

Ὁ ποιητὴς κ. Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ἔστειλε στὸ «Ἄστυ» τὴν παρακάτω ἀπάντησι :

«Φίλε κ. Ἐπισκοτόπουλε,

»Πρὸ ὀλίγου ἐνήργησα νὰ μεταφέρω τὰ πολιτικά μου δικαιώματα ἐκ τοῦ Δήμου Ἀπεραντίων, τοῦ ὁποίου εἶμαι δημότης. Ἔρχομαι λοιπὸν συνταγματικώτατα νὰ ψηφίσω εἰς τὸν «ναὸν τοῦ ὡραίου», ὅπως θὰ ψηφίσω μεθαύριον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, συνοικία Ψυρρῆ. Ἡ ἐρώτησίς σας εἶνε τόσον περισσότερον σπουδαία, ὅσον ἀλλόκοτος εἶνε καὶ ἡ φιλολογικὴ ἐποχὴ ποὺ διατρέχομεν. Εἶνε ἡ ἐποχή, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ φίλος μου κ. Πέτρος Βασιλικὸς θεωρεῖ ὡς ἰδεώδεις πέννας τὸν Καμπύσην, καὶ ὁ Στέφανος Μαρτζώκης θεωρεῖται ἀκατάλληλος νὰ συνεργασθῇ εἰς τὴν «Τέχνην», ἐνῶ ἐξ ἄλλου θεωρεῖται κατάλληλος ὁ κ. Κονεμένος (*). Ἴσως συμφωνοτέρα πρὸς τοιαύτην ἐποχὴν θὰ ἦτο ἡ ἐρώτησις :

»—Ποῖος δὲν εἶνε ὁ μεγαλείτερος ποιητὴς ἐν Ἑλλάδι ;

»Ἀλλ' ἐγὼ ἀπαντῶ εἰς ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἐθέσατε.

»Μερικοὶ ἐψήφισαν ὡς πρῶτον τὸν Σουρῆν.

»Ἀλλ' ὁ Σουρῆς εὑρίσκεται εἰς ἄλλη σφαῖραν, τὴν ὁποίαν πληροῖ ὁλόκληρον μὲ τὸ ἀνάστημά του. Ἕνας εἶνε ὁ Σουρῆς, ἐκεῖ ποὺ εἶνε. Ἀντίπαλον δὲν ἔχει. Ἀνάγκην ψήφων δὲν ἔχει, διὰ νὰ εἶνε ὁ πρώτιστος καὶ ὁ μόνος σατιρικὸς ποιητὴς τῆς Ἑλλάδος. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι μερικοὶ νεολόγιοι δὲν θεωροῦν τὸν Σουρῆν σατιρικὸν ποιητήν. Ἀλλ' εἶνε καὶ ἀληθές, ὅτι ἡ φρενολογικὴ ἐπιστήμη προώδευσε καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ κ. Κατσαρᾶς κάθηται εἰς τὴν ὁδὸν Μαυρομιχάλη. Ἐπίσης ὁ κ. Κοροδῆμος ἔχει διαφόρων εἰδῶν ντούς, τὰ ὁποῖα συνιστῶμεν εἰς τοὺς πάσχοντας.

»Καὶ τώρα, εἰς τὸ θέμα. Ἐὰν ὑπάρχουν στίχοι περικλείοντες ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν οὐρανὸν καὶ ὅλα τὰ μακάρια μειδιάματα τῆς Ἑλληνικῆς φύσεως, εἶνε οἱ στίχοι τοῦ Ὀλυμπίου ψάλτου τῆς Κερκύρας, οἱ στίχοι, οἱ ἀστράπτοντες μὲ διαμάντια φόρμας καὶ διαμάντια ἰδέας. Τὴν λέξιν «τέχνη» εἰς τὴν ποίησιν μοῦ τὴν ἑρμηνεύει φωτεινότερα ἡ ποίησις τοῦ Μαρκορᾶ. Καὶ ὁ γαλήνιος ἐρημίτης, ὁ τόσον ὀλίγον προσπαθῶν νὰ φαίνεται, ὁ ποιητὴς τοῦ «Ὄρκου», εἶνε ἀναμφισβήτητος δόξα διὰ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἔρχομαι εἰς τὸ φιλολογικὸν κέντρον τῶν Ἀθηνῶν. Πρῶτος ἐν τοῖς πρώτοις ὁ Παλαμᾶς.

»Τὴν τελευταίαν φυσιογνωμίαν τῆς Νεοελληνικῆς ποιήσεως, τὸν πλουτισμόν της τὸν ἀπότομον, τὸν χρεωστοῦμεν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τὰ «Τραγούδια τῆς Πατρίδος μου» ἀκόμη φαίνεται ὁ ἀρχιτεχνίτης, ὁ εἰσβάλλων ὁρμητικῶς μὲ νέαν σημαίαν καὶ σντρίβων καὶ ἀναπλάττων. Δὲν ἠμπορῶ νὰ εἴπω ὅτι νοιώθω ὅλα του τὰ ποιήματα. Ἀλλὰ τὰ τρία τέταρτα τῶν ποιημάτων του εἶνε δι' ἐμὲ φῶς ἄλλου ὁρίζοντος. Τὰ ἄλλα ὄχι σκότος, ἀλλ' ἕνα ὡραῖον λυκόφως. Ἐὰν ἕνα ποίημα τοῦ Παλαμᾶ εἶνε ἀκατάληπτον, τοτὲ δὲν θὰ πῶ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ γράψῃ. Διότι καὶ ἐκεῖνο, ἂν δὲν ἔχει τίποτε ἄλλο, θὰ ἔχῃ τοὐλάχιστον τὴν ἀδρὰν καὶ μεγαλοπρεπῆ μελῳδίαν, ἡ ὁποία διδάσκει ἕναν νέον ποιητὴν τί εἶνε στίχος. Πλάστης ὁ Παλαμᾶς. Εἰς τὰ ἰδικά του πρότυπα ἐχύθησαν οἱ στίχοι τῶν νέων ποιητῶν. Ἐὰν πολλοὶ ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς βγαίνουν κομπούρηδες καὶ ἀλλοίθωροι, μὲ μίαν μύτην Ἐρωτοῦ τοῦ Πραξιτέλους καὶ μὲ ἕνα πόδι διακονιάρη τῶν Κραββάρων, τὸ ὁποῖον οἱ μαλλιαροὶ θέλουν νὰ μᾶς πείσουν ὅτι εἶνε πόδι πλαστικόν, τί φταίει ὁ Παλαμᾶς ;

»Τελειώνω ρίπτων τὴν ψῆφον μου εἰς μίαν κάλπην, φέρουσαν μαζὶ τὸ ὄνομα τοῦ Μαρκορᾶ καὶ τοῦ Παλαμᾶ. Δὲν ἠμπορῶ παρὰ νὰ ψηφίσω καὶ τοὺς δύο. Ἐν τῇ συνειδήσει μου ἔχουν κάμει μικτὸν συνδυασμόν.

»Ὑμέτερος. **Ζ. Λ. Παπαντωνίου»**

* * *

Ὁ ποιητὴς ΠΑΝΑΓ. ΣΥΝΟΔΙΝΟΣ ἀπάντησε :

«Κάτοιος μοὶ ἔγραψε σήμερον, οὔτινος ἡ ὑπογραφὴ εἶνε δυσανάγνωστος. Συνεπῶς, καὶ διότι δὲν μοὶ ὁρίζει τὴν διεύθυνσίν του, ἀπευθύνω δημοσιογραφικῶς τὴν ἣν μοὶ ζητεῖ ἀπάντησίν μου. Τὸ περιέργον δ' εἶνε, ὅτι ὑπογράφεται συνάδελφος, ἐνῶ ἐγὼ οὐδένα συνάδελφον ἔχω ἐν Ἑλλάδι, καθ' ὅσον εἶμαι ποιητὴς καὶ ἡ ἀτυχὴς Ἑλλὰς οὐδένα ποιητὴν ἔχει ἄλλον. Ὁ παράδοξος οὗτος ἄνθρωπος μοὶ λέγει ὅτι διὰ τοῦ «Ἀστεως» διοργανοῦται ψηφοφορία μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων καὶ ζητεῖ τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ ποῖος ἐστὶν ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν ἐπιζώντων Ἑλλήνων ποιητῶν.

»Ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως, ἐκφράζω τὴν λύπην μου ὅτι αἱ μετρηταὶ ψῆφοι των ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος θὰ ἐξαφανισθῶσιν ὑπὸ τὰς μυριάδας τῶν ψήφων τῆς Ἑλληνικῆς ψυλῆς, ἀναγνωριζούσης ἀπὸ πεντηκονταετίας ὅλης ἐμὲ καὶ μόνον ἀληθῆ ποιητὴν καὶ ἀφ' ὅτου ἐξέλιπον οἱ διάδοχοί μου Χριστόπουλος, Βαλαωρίτης, Ἀλέξανδρος Σοῦτσος, Παράσχος καὶ Ζαλοκώστας, ἀνακηρύττει ὁλονὲν μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης, τὸν ἐθνικὸν τῆς Ἑλλάδος ποιητήν, ὃν ἐν ἀγενεῖ καὶ κακεντρεχεῖ λύσσῃ προσποιοῦνται ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουσιν οἱ ἀκαλαίσθητοι στιχουργῖσκοι καὶ ἀηδέστατοι λογογράφοι, οἱ ἀπαρτίζοντες τὸν ἀμοιβαῖον θαυμασμόν. **Παναγ. Ε. Συνοδινός»**

Κάτω ἀπὸ τὴν ἐξωφρενικὴ αὐτὴ ἐπιστολὴ τοῦ Συνοδινοῦ, ὁ Ν. Ἐπισκοπόπουλος γράφει — γιὰ νὰ μὴν ὑποτεθῇ ὅτι πρόκειται περὶ φάρσας —ὅτι ἡ ἐπιστολὴ εἶνε γνησία, αὐθεντική. Τὴν ἔχει γράψει αὐτόπατος ὁ Συνοδινός, ἀνακηρύσσων ἑαυτὸν τὸν μεγαλείτερον ποιητὴν τῆς Ἑλλάδος. Δικαίωμά του, τοῦ ἀνθρώπου...

* * *

Ὁ ποιητὴς ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΜΠΥΣΗΣ ἔστειλε τὴν ἑξῆς ἀπάντησι :

«Ἀξιότιμε φίλε,

»Ἔλαβα τὴν πρόσκλησί σας καὶ σᾶς ἀπαντῶ εὐχαρίστως.

»Ὅτι μὲ σταμάτησε ἀρκετὴ ὥρα τὸ ζήτημά σας, κρίνω περιττὸ νὰ τὸ πῶ καὶ τὴν γνώμη μου δὲν θὰ τὴν δικαιολογήσω. Ὅσο κ' ἂν σκέφτωμαι γιὰ τοὺς συναγωνιστάδες μου, δὲν τολμῶ νὰ ἐκφράσω τὴ γνώμη ποὺ μοῦ ζητᾶτε γιὰ δημιουργημένη πειὰ προσωπικότητα. Ὁ «Πορφύρας» μου βέβαια τὸ δείχνει ὁλοφάνερα πὼς ἡ λυρικὴ τοῦ γαλανοῦ μας τοῦ τόπου θὰ δῇ μιὰ μέρα τὸ φῶς ποὺ πρέπει· ὅμως σήμερα πῶς νὰ τὸ πῶ ; Ὁ Παλαμᾶς εἶνε ἡ φυσιογνωμία ποὺ ὀφείλει νὰ συγκεντρώσῃ τὰς περισσοτέρας ψήφους.

»Μόναχο, 7, 1, 99. Ὁ δικός σας **Γιάννης Α. Καμπύσης»**

* * *

Ὁ ποιητὴς καὶ δημοσιογράφος ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ ἀπάντησε :

«Ἀξιότιμε φίλε,

»Τίς ὁ πρίγκηψ τῶν ποιητῶν ;

»—Ὁ πρίγκηψ Γεώργιος !

Ἰωάννης Καμπούρογλου»

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἄλλες ἀπαντήσεις.

Ὁ ποιητὴς Π. Συνοδινός

(*) ΣΗΜ. «Μπουκέτου».—Σχετικὰ μὲ τὸν ἀλησμόνητο Ν. Κονεμένο, ὁ κ. Παπαντωνίου δὲν ἔχει ἀσφαλῶς καθόλου δίκηο. Ὄχι μόνον ὁ ἀείμνηστος Στ. Μαρτζώκης, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἕλληνες ποιηταὶ καὶ πεζογράφοι, δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ μετρηθοῦν μὲ τὸν Ἐπτανήσιο κοινωνιολόγο καὶ γλωσσολόγο. Θὰ ἦταν εὐτύχημα γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ἂν εἶχε ἕναν ἀκόμη Κονεμένο, ἔναντι τῆς πληθώρας τῶν διαφόρων ἀστείων ποετάστρων.

ποια γλυκειὰ μελαγχολία.

»Κι' ὁ Γιῶργος ; Ἔτσι μοῦρχεται νὰ τοῦ φωνάξω :

»—Τώρα εἶνε ἀργά. Ἡ Ντόρα εἶνε δική μου. Ἄφησέ μας ἥσυχους...

»Ἄδικα θὰ δοκίμαζε νὰ μὲ συγκινήσῃ μὲ τὴν ἀπελπισία του, μὲ τὶς πονεμένες κραυγές του. Τίποτε πειὰ δὲν μὲ συγκινεῖ, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀγάπη μου. Καὶ τὰ ἐχάρη ὅλα. Μιὰ μέρα γύρισε ξαφνικά, ἐκεῖ ποὺ δὲν τὸν περιμέναμε, καὶ μᾶς εἶδε....

»Δὲν εἶπε τίποτε. Μὰ τί μποροῦσε νὰ κάνῃ ; Καὶ ὅμως ζῶ μὲ τὴν ἰδέα πὼς κάτι ἀπαίσιο μᾶς περιμένει. Στὸ βλέμμα του λάμπει μιὰ λάμψι ἀποφασιστική, ποὺ δὲν τὴν ἤξερα πρίν. Σκέφθηκα νὰ φύγω. Μὰ δὲν μπόρεσα. Καὶ τώρα περιμένω τὸ μοιραῖο ἀδιάφορα. Μοῦ ἀρκεῖ ὅτι ἔχω κοντά μου τὴ Ντόρα. Γύρω μας τὰ σκοτάδια γίνονται ὁλοένα καὶ πιὸ πυκνά... Κάτι ἀόρατο περιμένουμε, ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμή... Ποιὸς ξέρει ἂν τὸ ἀπρόοπτο αὐτὸ θὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ ζήσουμε τὸν ἔρωτά μας μ' ὅλη μας τὴν ψυχή ; Ἡ ποιὸς ξέρει ἀκόμη ;...

»Δὲν ἔχω πειὰ τίποτε ἄλλο νὰ σοῦ πῶ. Περιμένω... Νοιώθω τὸ μοιραῖο νὰ πλησιάζῃ. Χαῖρε...

»Ὁ φίλος σου Κάρολος»

Αὐτὰ ἔγραφε στὸ γράμμα του ὁ φίλος μου. Καὶ κατάλαβα πειὰ καθαρὰ τί εἶχε συμβῆ μεταξὺ τῶν τριῶν αὐτῶν μοιραίων ἀνθρώπων. Ὁ Γιῶργος εἶχε προκαλέσει τὸ ναυάγιο, παίρνοντας μαζύ του στὸν ἄλλο κόσμο τοὺς δυὸ ἐρωτευμένους, τοὺς δυὸ προδότες....